

Az erdélyi magyar falu krónikása

Beszélgetés a kilencvenéves Tóthfalussy Béla mezőgazdasági újságíróval

Kilencvenedik születésnapjárt ünnepli Tóthfalussy Béla, az erdélyi magyar mezőgazdasági újságírás meghatározó egyénisége. A nyugalmazott agrárújságíróval hat évtizedes szerkesztői pályafutásáról beszélgettünk.

– **Tévében, rádióban és a nyomtatott sajtóban egyaránt dolgoztál. Hatvan évvel ezelőtt hogyan történt a váltás, miként lettél újságíró?**

– Az ötvenes évek végén a magyarokat kezdték kisépíteni a diplomáciából. Miután nem akartam nevet változtatni – egyik barátom ennek árán vitte ezredesi rangig –, saját kérésemre a sajtóhoz kerültem. A Bukarestben megjelenő Előre című országos napilapnál akartam dolgozni, de végül a bukaresti rádió magyar adásához kerültem. Beutaztam az egész országot, eljuttotam a legtöbb magyar faluba, mindenhol ismerték a hangom. Közben Bukarestben elvégeztem a földrajz-történelem szakot, majd a történelmet, és amikor 1969. november 23-án beindult az RTV magyar adása, ott folytattam a tevékenységem: voltam szerkesztő, operatőr, szerkesztőségi főtítkár... Családi okok miatt hagytam ott Bukarestet, és 1974-ben átkértem magam a kolozsvári rádióhoz.

– **A korabeli hallgató emlékezetében te voltál a falujáró riporter. Hogyan esett erre a választás?**

– A kolozsvári rádió szerkesztőségében már összeforrt csapat dolgozott, mindenkinek megvolt a munkaköre, így nekem ez jutott. Nem bántam, mert történész létemre érdekelt a falu élete. Menet közben sokat tanultam a mezőgazdaságról. De az is igaz, hogy olyan családba nősültem, ahol a mezőgazdaság, a kertészet napi téma volt: apósom, Veress István professzor mellett könnyű volt fejlődni. Egyébként a legnagyobb dicséretet e téren gróf Apor Csaba agrármérnöktől kaptam, aki éveken keresztül meg volt győződve, hogy gazdamezőgazdák vagyok.

– **A kommunista rendszerben nem volt könnyű feladat újságíróként dolgozni, a cenzúra mindenre figyelt. Mi-**

lyen kompromisszumokat kellett kötni?

– Időnként olyan rádiós anyagokat is készíteni kellett, hogy Ceaușescu elvtárs meglátogatta Krajován a szerszámgépgyárat. Emlékszem, egy ilyen látogatás keddi napra esett, én viszont akkor éppen Nagyszalontán voltam Czégé Sándornál, aki akkoriban az országos híró termelőszövetkezetet vezette. Előre megírtam, hogy Ceaușescu elvtárs mit fog mondani a jövő keddi látogatásán. Végül is semmit nem tévedtem, egy lére mentek akkoriban ezek a szövegek. Ez volt az ára annak, hogy minden olyan agrárértelmisséggel interjút, riportot készíthettem, aki akkoriban közismert volt az erdélyi magyarság számára. Többek között Csávossy György szaktanárral, az országos híró borásszal, Mezei Sándorral, aki 33 éven keresztül vezetete a csombordi szakiskolát, vagy Bartok Árpáddal, aki számtantánár letére annyira megtanulta a borászatot és a szőlészetet, hogy tanította is. E riportokba mindig be lehetett lopni az embert, egy-egy ilyen beszélgetésnek mindig volt üzenete, mondanivalója.

– **Megfordultál az egyetemi szférában is, több riportod kutatókhoz kötődik...**

– Rádióriporterként elkísértem feleségem az évente megtartott Biofizikai Konferenciákra. Megszólaltattam többek között Auslander Dezső kolozsvári egyetemi tanárt, Nagy József temesvári professzort, Veress Éva kolozsvári biofizikus kutatót, Uray Zoltán radiobiológust. Látni lehetett, hogy komoly erdélyi magyar kutatógárda, tudós fejek is kikerültek a sorainkból.

– **Sok riportfilmet készítettél a magyar adás részére. Mennyire volt nehéz beletanulni e műfajba?**

– Amikor 1969 novemberében beindult az RTV magyar adása, sokan nézték, hiszen a szórvány-

Családi idill: Tóthfalussy Béla újságíró nejével, T. Veress Éva biológussal

ban élők – a rádión kívül – csak ott hallottak magyar szót. Ez számomra is nagy kihívást jelentett. Rövid idő alatt a filmezés mellett megtanultam a vágás, a szerkesztés és a szöveggépgyártás mesteriségét is, és készítettem néhány olyan filmet, amelyekre mai napig büszke vagyok: A tegnapi és mai Temesvár, A székelyföldi borvizek, A fa útja. Született egy dokumentum értékű riportfilmem egy magyardécsei lakodalomról, vagy említhetem az Olosz Lajosról készült portréfilmet. Televíziós karrierem rövid volt, de tömény. Vagy terepen voltam, vagy az anyagimat vágtam össze, gyakorlatilag éjjel-nappal dolgoztam. Emlékszem, akkori főnököm, Bodor Pál megdicsérte a Temesvár című dokumentumfilmem, illetve az Avasi legényes című kisfilmet. Az Avasban forgattunk és egy legényes tancot vettem lencsevégre, amely úgy végződött, hogy a legények a jellegzetes avasi viselethez tartozó kalapjaikat botjuk végén forgatták. Én filmeztem, én is vágtam össze, és mint utólag kiderült, az utolsó képsorokról lemaradtak a legények: nem látszott egyéb, mint a botok végén pörgő kalapok. Szokása szerint Pali minden adásba kerülő filmet végignézett, és annyit mondott: a film zseniális, de a végén az a kalaptánc fantasztikus.

– **Második házasságod a filmnek köszönheted. Ez hogyan történt?**

– Simonka László, a Falvak Dolgozó Népe akkori főszerkesztője rám kérdezett: miért nem készítek filmet a Kolozsváron élő Veress István professzorról? Így született meg az Arckép gyümölcsfákkal című film, amelynek forgatása közben ismertem meg mostani feleségem, Veress professzor Éva nevű lányát: szerelem volt első látásra, ami a mai napig tart.

– **Mire emlékszel legszívesebben a rendszerváltás utáni újrakezdésből?**

– Még lóttek Kolozsvár utcáin, amikor az elsők között indítottuk újra az 1985-ben felfüggesztett kolozsvári rádió adását. Ez már más volt, mindenben szabad kezet kaptunk.

A rendszerváltás után, mint nyugdíjas, külső munkatárs dolgoztam, közben fiatalokat toboroztunk. Volt olyan munkatársam, akinek ott-hont biztosítottunk egy ideig saját lakásunkban. Másfél év után átadtam a stafétabotot az ifjú generációnak és átpártoltam az írott sajtóhoz. 1991 augusztusában beindítottuk Horváth Zoltánnal a Kertbarátok Lapját. Nagyon kellemes két év volt, amikor a lapot szerkeszthettem. Lászlóffy Aladár briliáns kis lapnak nevezte. A Kertbarátok Lapjáról azt mondták, családi lap: Veress István és Veress Éva írja, Tóthfalussy Béla szerkeszti. A lap 1991 augusztusában indult, és két évig élte önálló életét, 1993-ban pedig közös megegyezés alapján beolvadt az akkor újrainduló Erdélyi Gazdába, és Kertbarát rovat-

Ez volt az ára annak, hogy minden olyan agrárértelmisséggel interjút, riportot készíthettem, aki akkoriban közismert volt.

ként él a mai napig. 1994–1996 között az Erdélyi Gazda szerkesztőségi főtítkáraként dolgoztam, majd szabadúszóként írogattam a Szabadságnak, a Romániai Magyar Szónak, a Szabad Földnek és a Biokultúrának.

– **A Kertbarátok Lapja lelki kötődést jelentett számodra?**

– A rendszerváltás utáni egyik legszebb szakmai emlék ez a lap volt. A szerkesztőség egy kis családot gyűjtött maga köré, sok kedves levelet kaptunk olvasóinktól. Egyik zilahi olvasónk például azt írta, két példányt járat, mert az egyiket ronggyá olvassa a kertben, a másikat a könyvespolcán őrzi be-kötve. Másik kedves levélírónk Marosvásárhelyről azt írta, nincs kertje, de még tornáca sem, mégis járatja a Kertbarátok Lapját: olvassa, majd elmegy barátaihoz, és őket tanítja kertészkedni. Külö-

nösen megörvendtem, amikor kiderült, hogy feleségem gyerekkori barátnője, Vörös Éva magyartanárnő férjével, Vörös Gyuri zene-tanárral és oboaművésszel nyugdíjasként egy kertet vásárolt Marosvásárhely közelében. Biogazdálkodást folytattak hosszú éveken keresztül, és ennek alapjait a Kertbarátok Lapjából sajátította el.

– **Kilencvenévesen az ember sok bölcsesség és gazdag emléktárhely birtokában tudja újraértékelni az életét. Hogyan tekintesz e kilenc évtizedre?**

– Jó döntés volt a bukaresti robotot a kincses várossal felcserélni. Világéletemben munkamániás voltam, és ennek csak a betegségeim vetett véget valamennyire. Beépültem egy olyan családba, ahol mindenki maximalista volt, apósom és feleségem egyaránt. Felneveltem feleségem első házasságából született leányát, aki akkor 10 éves volt. Ma is, ha Márta lányom az édesanyjának telefonál, első kérdése: Tati hogy van?

Az újságírás mellett a rendszerváltás után sok szervezőmunkát végeztem. 1994-ben feleségemmel együtt hoztuk létre a bioklubot és elköteleztük magunkat az ökológiai gazdaság népszerűsítése mellett. Abban az időben csak mi foglalkoztunk a témával Erdélyben. Kolozsváron új barátokat szereztem: Bajor Andor, Orbán László, Orosz László, László Miklós és László Anikó csupán néhány név a szívemhez nőtt emberek közül. Közben régi barátaimmal is tartottam a kapcsolatot, mint Köllő Béla vagy Fodor Tibor. Nagyváradon rendezőbarátomat, Szombati Gille Ottót sokszor felkerestük feleségemmel nagyváradon otthonában. Sok embernek a barátsága életre szóló élményt jelentett. Más vagyont gyűjtött, én emberi kapcsolatokat. Eppen ezért érzem úgy: szép volt az elmúlt kilencven év. Közben súlyosan megbetegedtem, amivel naponta kell szembenéznem. Habár az egészségem ráment a stresszes újságírói munkámra, ha újrakezdehetném, mégis ezt választanám.

Tóthfalussy Béla

Szatmárnémetiben született 1928. június 11-én. Kereskedelmi középiskolában érettségizett szülővárosában, majd a katonaság után az Uniógyárban dolgozott. Gépészmérnöki szakra akart felvételizni, de kiemelték a termelésből, és pártiskolába küldték. Rövidesen a külügybe került: a budapesti Román Nagykövetségen előbb sajtóreferens, majd protokollfőnök, és végül konzul lett. Az ötvenes évek végén került a sajtóba. A Román Rádió, majd az RTV magyar adásában és a Kolozsvári Rádió magyar szerkesztőségében dolgozott, közben rendszeresen közölt a romániai magyar lapokban. A rendszerváltás után a Kertbarátok Lapja és az Erdélyi Gazda szerkesztője, valamint mezőgazdasággal foglalkozó civilszervezetek vezetőségi tagja lett.